Motion

1982/83:1457

Eric Jönsson m. fl.

Inrättande av ett återvinningscentrum i Malmö, m. m.

Reaktionen mot prylsamhället och slit- och slängmentaliteten infann sig under skarven mellan 1960- och 1970-talet. Återbruk och återvinning sattes såsom motvikter till slit och släng — detta trots att återvinning i sig egentligen kräver att någon både sliter och slänger för att det skall finnas någonting att återvinna. Men återvinning är ingen ny företeelse utan har förekommit i alla samhällsbildningar.

I dagens Sverige är mycket gjort inom återvinningssektorn. Den interna återvinningen av material är i många fall långt driven. I industrier, alltifrån livsmedelsindustrin till stålindustrin, ser vi i dag konkreta resultat av återvinningssträvandena.

I de flesta fall grundar sig de pågående återvinningsaktiviteterna i Sverige på rent företagsekonomiska kalkyler, vilket innebär att verksamheten sköter sig själv utan styrning från samhället i övrigt.

Industrin i form av Stiftelsen Svensk återvinningsforskning, med säte i Lund och Malmö kommuner genom Stiftelsen för naturresurshushållning, är organisationer vilka båda aktivt verkar för forskning och utveckling inom återvinningsområdet. Ett nära samarbete finns dessutom mellan dessa båda och Lunds universitet där en professur inrättats i ämnet återvinningsekonomi.

Trots att mycket redan är gjort på återvinningsområdet i Sverige, får ändå nuläget betecknas som så att mycket återstår att göra av både teknisk och ekonomisk natur för att man skall kunna säga att vi i Sverige har infört återvinning såsom en integrerad del i vårt livsmönster.

En lämplig utgångspunkt när man tittar på framtiden, med tanke på återvinning, är att konstatera att nästan alla produkter förr eller senare dyker upp som potentiellt avfall. Visserligen tänker man knappast på detta när man står i begrepp att köpa ny TV, stereo, video osv, men faktum kvarstår att så är fallet.

I vårt samhälle har vi under en lång tid byggt upp ett ansenligt lager av kapitalvaror som nu sakta men säkert håller på att skrotas ut. TV:n som köptes för huset och sedan sattes i sommarstugan har nu börjat tjäna ut, strykjärnet har börjat krångla, cykeln rostat sönder och stereon börjat bli omodern. Exemplen kan mångfaldigas.

För många av kapitalvarorna har konsumtionsutvecklingen, räknat i antal produkter av ett visst slag per person, redan hamnat i mättnadsfasen, och ytterligare konsumtion kräver att de gamla omoderna produkterna ersätts, trots att dessa många gånger inte är förbrukade rent tekniskt.

Eftersom produktionsapparaten och den tekniska utvecklingen ständigt verkar för att nya moderna produkter lanseras på marknaden kommer detta tillstånd att bestå med ökad avfallsgenerering som följd. I sig behöver inte detta vara ofördelaktigt för samhället om de skrotade produkterna förs in i återvinningssektorn. En önskvärd teknisk förnyelse kan nämligen då i de flesta fall ske utan att ett "slöseri" med energi och material uppkommer.

Ökade priser på jungfruliga material, ökade energipriser, ökad omsorg om vår yttre och inre miljö samt svårigheter att finna deponeringsplatser där man kan gräva ned förädlade råvaror i form av avfall (råvaror, vilka vi i de flesta fall med uppoffring av stora resurser tagit fram och förädlat) är alla exempel på faktorer vilka medverkar till utveckling av ett gynnsamt klimat för en högre grad av återvinning i vårt land. Till detta kommer den alltmer utredda synen på att använda produkter verkligen bör föras in i återvinningssektorn.

För att nå en ökad återvinningsgrad krävs emellertid i många fall en teknisk utveckling kombinerad med organisatoriska och ekonomiska lösningar som gör att resultatet av teknikutvecklingen också blir intressant att använda. Den tekniska utvecklingen som här åsyftas gäller dels utvecklingen av olika återvinningstekniker, dels utveckling av produkter så dessa blir mer lämpade att återvinna.

Detta innebär att återvinningssektorn alltmer tenderar att bli en spegelbild av vår ordinarie produktionsapparat. Lagen om massans konstans kommer att bli återvinningsfilosofins grundsten i den meningen att allt som produceras också måste omhändertas på ett socialt acceptabelt sätt. På sikt innebär detta att återvinningssektorn kommer att bli en mycket omfattande industrisektor. I en nyligen presenterad studie avseende EG-länderna betecknas återvinningssektorn som en av de viktigare framtidsbranscherna där drygt 1 miljon *nya* arbetstillfällen kommer att skapas den närmaste tioårsperioden.

Återvinning, som ett led i strävan att alltmer sluta materialflödena, kommer successivt att vara ett naturligt inslag för såväl konsumenter som producenter.

Sett utifrån ett bredare samhällsperspektiv är det således angeläget att återvinningen av olika produkter ökar då detta, rent generellt, leder till bl.a.:

a) att råmaterial sparas (material kan brukas utan att förbrukas),
b) att energi sparas,
c) att landets beredskap ökar,
d) att luft- och vattenföroreningar minskar,
e) att ordinarie avfallsmängder minskas,
f) att nedskräpningen minskar,
g) att sysselsättningen skapas,
h) att handelsbalansen påverkas positivt (minskad import av råvaror

samt ökad export av kunnande och teknik inom återvinningsområdet).

För att nå en ökad grad av återvinning, rent allmänt, krävs i vissa fall att samhället vidtar olika åtgärder. Sådana fall kännetecknas av att rent företagsekonomiska kalkyler inte leder till önskvärd återvinningsgrad sett från samhällets synpunkt. Detta kan i sin tur bero på att punkterna ovan inte beaktas i den företagsekonomiska kalkylen eller där ges ett för lågt värde.

För att verkligen kunna utnyttja de positiva följdverkningar som en ökad återvinning synes medföra föreslår vi att följande åtgärder skyndsamt genomförs:

- en kartläggning av återvinningssektorns nuvarande och framtida verksamhet med särskild inriktning på de styråtgärder som samhället bör vidta för att undanröja hinder för denna industrisektors expansion,
- en kraftig satsning på forskning och utveckling. Då samtliga industrisektorer genererar avfall och därmed kan komma i åtnjutande av framsteg inom forskning och utveckling bör denna satsning bekostas av en särskild avgift på import samt inhemsk produktion av varor.

Det ter sig, enligt vår uppfattning, naturligt att denna satsning på forskning och utveckling sker genom grupper som redan i dag är involverade i sådan verksamhet. Exempel på sådana är Lunds universitet (med en professur i återvinningsekonomi) Industristiftelsen Svensk återvinningsforskning, Stiftelsen för naturresurshushållning samt de statliga TEMU-bolagen.

I Malmö finns således flera verksamheter med inriktning på återvinning. Det är emellertid angeläget att utveckla och samordna forsknings- och utvecklingsverksamhet på återvinningsområdet. Därför bör ett återvinningscentrum inrättas. Den naturliga lokaliseringen av detta centrum är Malmö, då det här finns erfarenhet och ett brett kunnande på återvinningsområdet genom befintliga institutioner.

Vi hemställer därför

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts rörande inrättandet av ett återvinningscentrum i Malmö,

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i övrigt anförts i motionen rörande en ökad återvinning.

Stockholm den 25 januari 1983

ERIC JÖNSSON (s)
LARS-ERIK LÖVDÉN (s)
BIRTHE SÖRESTEDT (s)
P. O. HÅKANSSON (s)
NILS T. SVENSSON (s)
KURT OVE JOHANSSON (s)
JOHN JOHNSSON (s)